

Demokratianalysen 2020

Ungdommens holdninger til og handlinger i demokratiet

Resultaterne fra Demokratianalysen 2020, viser en række interessante udviklinger blandt den danske ungdom og om deres deltagelse i samfundet: Tilliden til demokratiet er steget markant. Ung rimer på underskriftindsamlinger og deltagelsen i demokratiet er fortsat høj og mangeartet. Og så har klimaet fortsat førertrøjen på, som unges højest prioriterede politiske emne, til trods for et år præget af Covid-19.

Om Demokratianalysen

Siden 2011 har DUF - Dansk Ungdoms Fællesråd gennemført en årlig Demokratianalyse, hvor vi via en spørgeskemaundersøgelse gør status over danskernes – og særligt ungdommens – holdninger og deltagelse i demokratiet.

Denne delrapport indeholder en række hovedresultater fra vores 2020 undersøgelse foretaget blandt unge i alderen 16 til 25 år, hvor vi i samarbejde med Epinion, har spurgt til forskellige emner om demokrati og politisk deltagelse. Der vil for en række af emnerne også præsenteres resultater fra Demokratianalysen i 2017, 2018 og 2019 med henblik på at beskrive udviklingen over tid. Analysen findes også for tidligere år, men historisk sammenligning er desværre ikke mulig i samme grad grundet metodiske begrænsning og forskel i spørgsmålene stillet.

Resultaterne i 2020 baserer sig på 579 gennemførte interviews med repræsentativt udvalgte unge mellem 16 og 25 år. Interviewene er gennemført mellem den 14. august 2020 og den 16. september 2020.

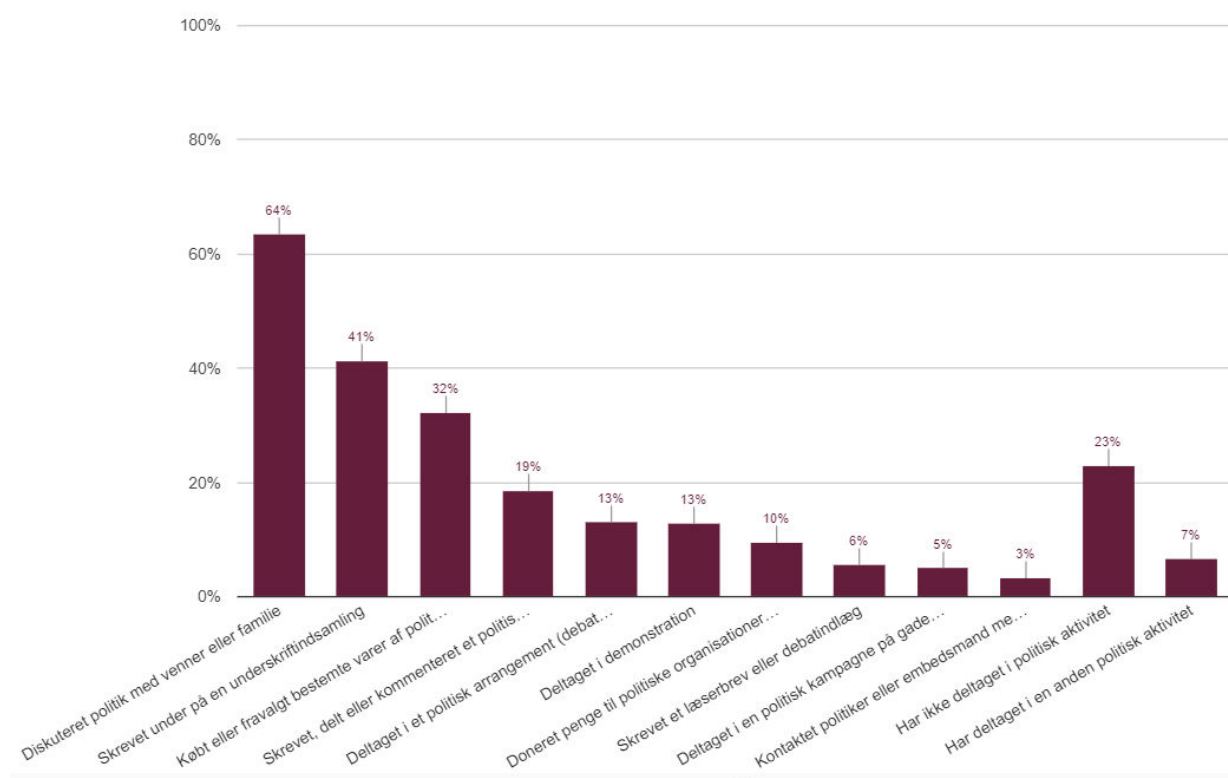
Dataene kan tilgås på nedenstående link og kommentarer til analysen kan sendes til dhj@duf.dk:
<https://app.incite.pro/#/menu/9360/10909/38b513d8-7a9f-4766-9078-44038e47545a>

AFSNIT 1 - UNGES POLITISKE AKTIVITET

Unge deltagelse i politiske aktiviteter har altid været mangeartetet. Det gælder også i 2020 som det ses af Figur 1. I dette års undersøgelse var de fire aktiviteter, som unge har deltaget mest i, således: at diskutere politik med venner eller familie (det gjorde 64%), at skrive under på underskriftindsamlinger (41%), at købe eller fravælge bestemte varer af politiske, etiske eller miljømæssige årsager (32%) og at skrive, dele eller kommentere et politisk opslag online (19%).

Noget færre har deltaget i et politisk arrangement (det gjorde 13%) eller i en demonstration (også 13%), imens et fåtal har skrevet læserbreve eller debatindlæg (6%), deltaget i politiske kampagner (5%) eller kontaktet en embedsmand eller politiker (3%). Endelig har 23% ikke deltaget i nogen former for politisk aktivitet.

Figur 1: Hvilke af nedenstående politiske aktiviteter har du deltaget i inden for seneste 12 måneder?



Udviklingen over tid: Flere unge stemmer med dankortet

Kigger man på udviklingen fra tidligere år er der en række interessante trends. Første bemærkelsesværdige udvikling er, at flere og flere unge i dag skriver under på

underskriftsindsamlinger. I tidligere år (2017¹, 2018 og 2019) har det været omkring 30% af ungdommen, som deltog i denne form for aktivitet, imens det i år er hoppet op til 41% af de unge. Datasættet kan ikke give en solid årsagsforklaring, men det er oplagt at en stor mængde af online borgerforslag samt opblomstringen af en række nye partier, som har behov for at få underskrevet vælgererklæringer, har bidraget til denne stigning.

Vi ser også i 2020, at det at købe eller fravælge bestemte varer er en politisk handling som fortsat er stigende i popularitet blandt ungdommen. I 2018 var det kun 14% som gjorde dette, mens det i 2019 var det 29% og i 2020 som nævnt 32% af ungdommen. Altså mere end en fordobling blot over de sidste tre år, hvilket er en tydelig indikation på at unge er blevet mere bevidste omkring deres forbrugsmønstre.

Endelig ser vi i 2020, at unge faktisk er mere politisk aktive end flertallet af danskerne. Med andre ord, hvor 30% af danskerne (fra 16+ år) ikke har deltaget i en politisk aktivitet, gælder det ”kun” for 23% af unge i 2020. Det må altså siges, at være en myte, at ungdommen skulle være mindre politisk engagerede end resten af danskerne, når man kigger på tværs af forskellige former for politiske handlinger.

AFSNIT 2 - DE VIGTIGSTE POLITISKE EMNER FOR UNGDOMMEN

Spørger man unge i Danmark, hvad der det vigtigste landspolitiske område, som politikerne bør tage sig af, ligger ’Klima og Grøn energi’ øverst på denne liste for godt halvdelen af unge (se Figur 2). Således mener 46% af unge at det er et af de vigtigste politiske område, hvilket er en lille nedgang i forhold til 2019, hvor det var et af de vigtigste emner for 50% af unge. Men det er fortsat højt i forhold til både 2018 og 2017², hvor det var et af de vigtigste politiske emner for hhv. 26% og 24% af unge.

I 2020 kan vi også se at 31% af unge har ’Sundhed og sygehuse’ som en af deres tre vigtigste politiske emner, hvilket er marginalt højere end i 2019, hvor det gjaldt for 30% af unge. Der er dog noget lavere end i 2018 og 2017³ hvor det var vigtigt for hhv. 36% og 38% af unge.

Det politiske emne ’Integration, flygtninge og Indvandrere’ er et af de vigtigste politiske emner for 23% af unge i 2020. Det er meget lig tidligere år, hvor det lå som et af de vigtigste emner for 26% af unge i 2019, for 31% af unge i 2018 og for 23% af unge i 2017.

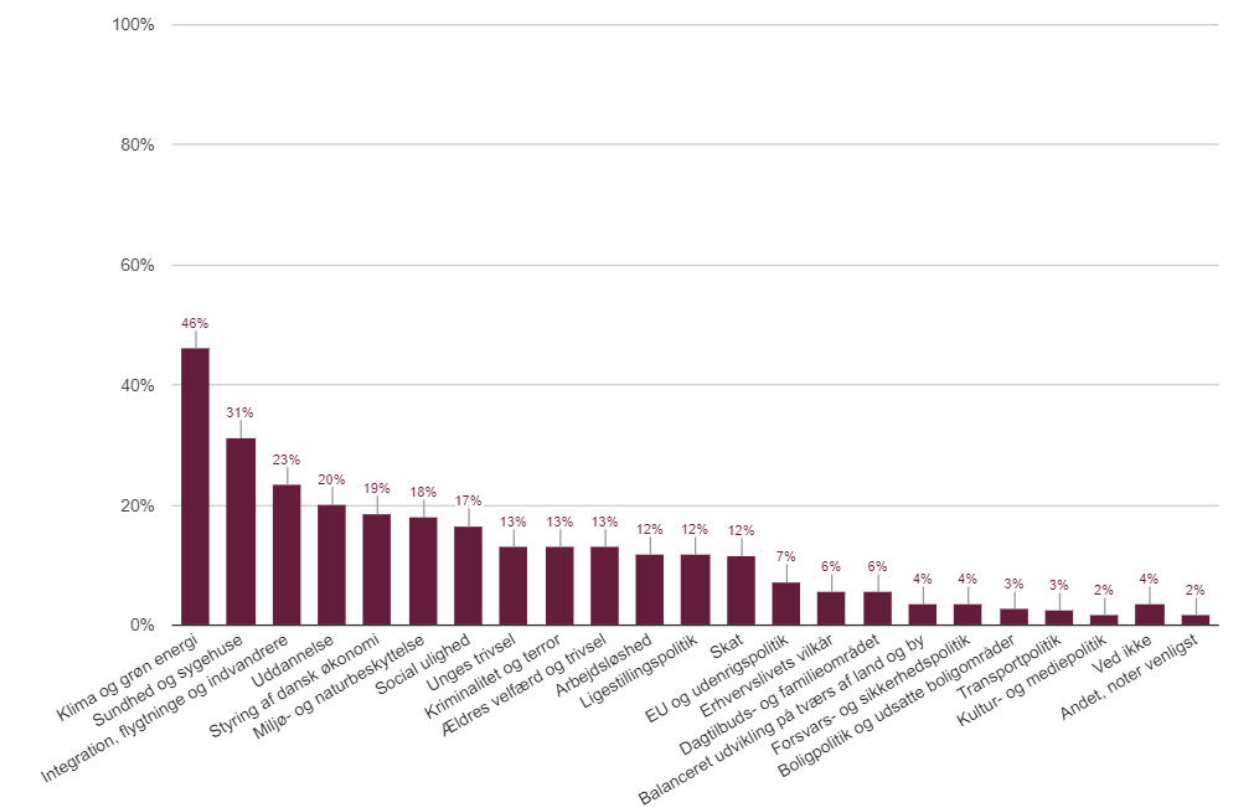
¹ I år 2017 var spørgsmålet: ”Skrevet under på en online underskriftindsamling”

² I disse år kaldet ’Miljø og klima’

³ I disse år kaldet ’Sundhed og sygehuse’

Uddannelse har historisk været et højt prioriteret politiske emne for unge, men i 2020 fortsætter det fald i vigtighed, som vi har set i de seneste år. I 2020 var det således blandt det vigtigste politiske emne for kun 20% af unge. Det gjaldt for 24% af unge i 2019, for 42% af i 2018 og for hele 46% af unge i 2017.

Figur 2: Hvilke af følgende landspolitiske områder er efter din opfattelse vigtigst, at politikerne tager sig af?
(Du kan vælge op til 3 svar)



AFSNIT 3 - POLITISK INTERESSE OG SELVTILLID

I DUF mener vi, at en høj politisk selvtillid og tro på egne muligheder for at påvirke samfundet, er et grundlag for at engagere sig i demokratiet. Vi spørger derfor også i Demokratianalysen ind til en række udsagn vedrørende unges egen politiske interesse og selvtillid. For eksempel var 76% af unge i 2020 helt eller delvist enige i udsagnet ”Jeg har en holdning til i hvilken retning Danmark og verden skal udvikle sig”. Det kan sammenholdes med 2019 hvor det var 78% af unge, i 2018 hvor det kun var 56% og i 2017 hvor det var 58%. Altså en markant stigning i 2020 og 2019 på godt 20 procentpoint i forhold til 2018 og 2017.

Ser man på udsagnet ”Jeg er generelt interesseret i politik og samfundsforhold” er det 45% af unge, som er helt eller delvist enige i dette udsagn. Det gjaldt for 50% af unge i 2019, for 49% af unge i 2018 og

for 46% af unge i 2017. Her ser vi altså i 2020 et stort set uændret billede af unges interesse i politik og samfundsforhold.

Udsagnet ”Jeg har holdninger til hvordan man løser udfordringer i samfundet” er 59% af unge i 2020 helt eller delvist enige i, hvilket er mindre end i 2019, hvor dette tal lå på 65%. Det er dog højere end i 2018 og 2017, hvor hhv. 50% og 48%, var helt eller delvist enige i dette udsagn.

”Jeg har en holdning til i hvilken retning Danmark og Verden skal udvikle sig”

Endelig ser vi i 2020, at 49% er helt eller delvist enige i udsagnet ”Jeg har let ved at forstå de fleste politiske sager og spørgsmål”. Det er en moderat stigning fra tidligere år, hvor det lå på 47% i 2019, på 43% i 2018 og på 41% i 2017.

76% af danske unge

Hvad holder unges engagement tilbage?

Slutteligt spørger vi i Demokratianalysen også ind til de vigtigste årsager til, at man ikke interesserer sig mere for politik og samfund end man gør. Det kan give et indblik i hvilke barrierer, som skal adresseres for at skabe et endnu større engagement i samfundet. I 2020 var de fem hyppigste årsager, at:

- ① ”Jeg føler ikke jeg har tid eller overskud” (det mener 47% af unge)
- ② ”Jeg ved ikke nok til at kunne være med” (det mener 38% af unge)
- ③ ”Jeg er usikker på hvad jeg mener” (det mener 23% af unge)
- ④ ”Der er ingen i min omgangskreds, der gør det” (det mener 21% af unge)
- ⑤ ”Mit engagement vil ingen reel forskel gøre” (det mener 21% af unge)

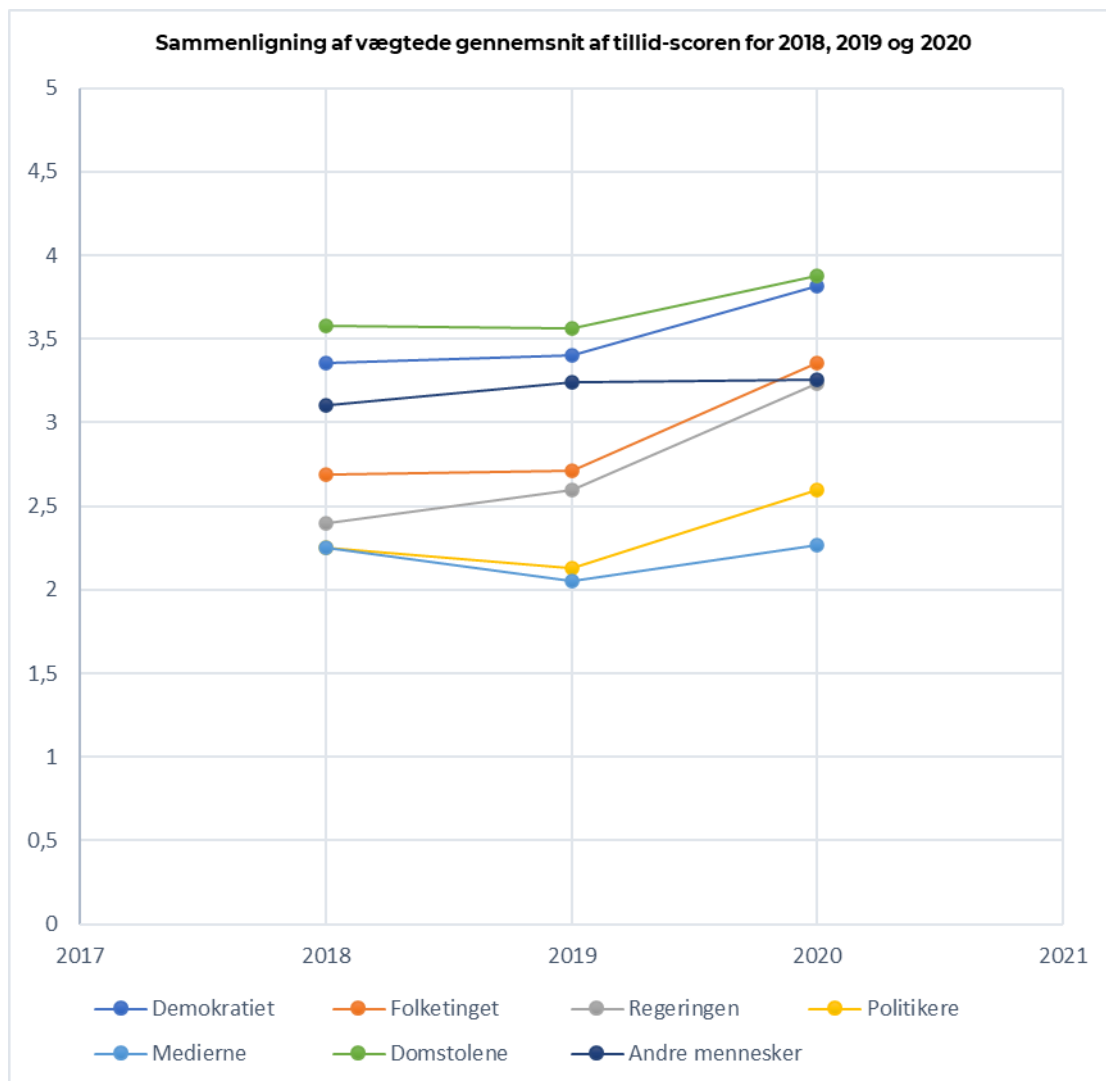
AFSNIT 4 - TILLIDEN TIL DEMOKRATIET OG INSTITUTIONERNE

I Demokratianalysen spørger vi også unge om at vurdere deres tillid til demokratiet og en række demokratiske institutioner på en skala fra 0 (meget lille tillid) til 5 (meget stor tillid). Her ser vi på tværs af de demokratiske institutioner at tilliden i 2020 er vokset markant. Se figur 3 nedenfor, som viser en sammenligning af de vægtede gennemsnit for tillid-scoren for 2018, 2019 og 2020.

Unge vurdering af egen tillid til ’Demokratiet’ som helhed er i 2020 på i alt 3,82. Det er en solid stigning fra 3,40 i 2019 og 3,36 i 2018. Spørger man mere specifikt til ’Folketinget’ er den gennemsnitlige score for tilliden fra unge i 2020 på 3,36, hvor den i 2019 lå på 2,71 og i 2018 på 2,69. Igen ser vi her en markant stigning. Endelig er unges tillid til ’Regeringen’ også vokset til en score på 3,23 i 2020 fra at have været på 2,60 i 2019 og 2,40 i 2018.

Højest tillid har unge til ’Domstolene’, hvor den gennemsnitlige vægtede score, som unge giver i 2020 er på 3,88. Det er en smule højere end de 3,56 point i 2019 og 3,58 point i 2018.

Figur 3: Hvor stor eller lille tillid har du til følgende institutioner og grupper i almindelighed?
(Meget lille tillid - 0; Meget stor tillid - 5)



I bunden af listen, ser vi en mindre, men fortsat substantiel, stigning i unges tillid til 'Politikere', som i år ligger på 2,60 op fra 2,13 i 2019 og 2,25 i 2018. For 'Medierne' er tilliden også steget en smule – om end fra et lavt sted – til at være på 2,27 i 2020. Så unges tillid til medierne er nu tilbage på niveau med 2018, hvor den lå på 2,25. Endelig, spørger vi også unge om deres tillid til 'Andre mennesker' og her ses det i år, at tilliden er vokset marginalt til en score på 3,26 i 2020 op fra 3,24 i 2019 og 3,10 i 2018. Altså med andre ord en stort set uændret tillid til andre mennesker.

Som nævnt tidligere i analysen, kan datasættet her ikke give en detaljeret årsagsforklaring. Men det er oplagt at corona-situationen i 2020 har påvirket unges tillid til demokratiet og de demokratiske institutioner over en bred kam – og det tilsyneladende i en grundlæggende positiv retning.

AFSNIT 5 - DEN POLITISKE DEBAT ONLINE

I 2020 har vi spurgt særligt ind til unges oplevelse af den politiske debat online og deres egen deltagelse i denne. Og overordnet viser resultaterne, at unge forstår den politiske debat online, som både at have nogle demokratiserende og mindre demokratiserende aspekter.

På den ene side er 60% af unge helt eller delvist enige i udsagnet *"Sociale medier gør det nemmere at deltage i samfundsdebatten"*. Mere end 2 ud af 5, mener er ligeledes helt eller delvist enige i, at *"samfundsdebatten online giver mig viden jeg ellers ikke ville få"*. Og endelig er det godt 34% af unge, som er helt eller delvist enige i, at *"samfundsdebatten online gør det nemmere at komme i kontakt med politikere og meningsdannere"*.

På den anden side er det også 57% som er delvist eller helt enige i, at *"Tonen i samfundsdebatten online giver mig mindre lyst til at give min mening til kende"*. Og ligeledes er der hele 69% af unge, som er helt eller delvist enige i, at *"samfundsdebatten online er domineret af ekstreme holdninger"*.

I forhold til unges adfærd i den digitale debat, ser vi at 27% af unge er helt enige eller delvist enige i udsagnet om at *"jeg kan påvirke samfundsdebatten ved at deltage i debatten online"*. Det er et relativt markant fald siden 2018⁴, hvor det var 40% som bakkede op om dette udsagn.

Når det handler om diskussioner om ekkokammer-tendenser på online medier er billedet en smule mere broget. 66% af unge er helt eller delvist enige i, at de *"jeg jævnligt møder holdninger jeg er uenig i"*. Til gengæld er det kun 28% som er enige i udsagnet om *"at deltage i online debatter, giver mig en bedre forståelse af holdninger jeg er uenige i"*.

Slutteligt kan det ses at flertallet fortsat primært engagerer sig i samfundsdebatten offline. Det er kun 22% af unge, som er helt eller delvist enige i, at de *"deltagere mere i samfundsdebatten online end jeg gør i den virkelige verden"*.

⁴ I 2018 var spørgsmålet formuleret "Jeg kan påvirke den politiske debat ved at deltage i debatten online"